

Byla C-430/22**Prašymas priimti prejudicinį sprendimą****Gavimo data:**

2022 m. birželio 28 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Spetsializiran nakazatelen sad (Bulgarija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. birželio 28 d.

Kaltinamasis:

VB

NUTARTIS

Data: 2022 m. birželio 28 d. Sofija

Spetsializiran nakazatelen sad (Specializuotas baudžiamųjų bylų teismas) <...>,

išnaginėjęs <...>

dėl baudžiamosios bylos, kurioje gali būti pareikštas valstybinis kaltinimas <...>

Procesas vykdomas pagal *Nakazatelno-protsesualen kodeks* (Baudžiamojo proceso kodeksas, toliau – BPK) 485 ir paskesnius straipsnius ir SESV 267 straipsnio antrą pastraipą.

1. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui kyla sunkumų įvertinti, ar teismas, nagrinėdamas baudžiamąją bylą nedalyvaujant kaltinamajam, pagal Direktyvos 2016/343 8 ir 9 straipsnius privalo iš anksto nuspręsti, o vėliau aiškiai ir oficialiai pripažinti, kad kaltinamasis turi teisę į proceso atnaujinimą dėl to, kad byla buvo nagrinėjama ir sprendimas priimtas kaltinamajam nedalyvaujant.

2. Atsižvelgiant į tai, būtina pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

Ar Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 4 dalies antrą sakinį reikia aiškinti taip, kad nacionalinis teismas, priimdamas apkaltinamąjį nuosprendį kaltinamajam nedalyvaujant, kai nėra įvykdytos šios direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos, pagal šią nuostatą įpareigojamas aiškiai nurodyti kaltinamojo teisę į proceso atnaujinimą pagal šios direktyvos 9 straipsnį, kad kaltinamasis vėliau galėtų būti informuojamas apie šią teisę, visų pirma sulaikant jį baudmės vykdymo tikslu? Šis klausimas kyla atsižvelgiant į tai, kad nacionalinėje teisėje nenumatyta, jog asmuo, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant, tuo metu, kai yra sulaikomas baudmės vykdymo tikslu, turi būti informuojamas apie jo teisę į proceso atnaujinimą; taip pat nenumatytas teismo dalyvavimas išduodant Europos arešto orderį bausmei vykdyti.

Ar Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 4 dalies antrą sakinį, visų pirma žodžius „taip pat būtų informuojami apie galimybę apskusti sprendimą ir apie teisę į bylos nagrinėjimą iš naujo ar kitą teisių gynimo priemonę pagal 9 straipsnį“ reikia aiškinti taip, kad informuojama apie oficialiai pripažintą teisę į proceso atnaujinimą? Ar informuojama apie atitinkamą teisę prašyti atnaujinti procesą, kai tokio prašymo pagrindumas dar turi būti įvertintas?

PAGRINDINĖS BYLOS FAKTINĖS APLINKYBĖS

3. VB buvo kaltinamas dalyvavimu nusikalstamo susivienijimo veikloje, kartu su tam tikru skaičiumi kitų asmenų siekiant praturtėti iš narkotinių medžiagų auginimo ir platinimo, taip pat ginklų laikymu, už kurį baudžiama pagal *Nakazatelen kodeks* (Baudžiamasis kodeksas, toliau – NK) 301 straipsnio 3 dalies 2 punktą, siejamą su 2 dalimi, bendru disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir narkotinių medžiagų pirmtakais (prekursoriais) trimis atvejais, už kurį baudžiama pagal NK 354a straipsnio 2 dalį ir 1 dalį, siejamą su 20 straipsnio 2 dalimi, taip pat bendru disponavimu šaunamaisiais ginklais ir šaudmenimis neturint reikiamo leidimo, už kurį baudžiama pagal NK 339 straipsnio 1 dalį, siejamą su 20 straipsnio 2 dalimi. Už kiekvieną iš šių nusikalstamų veikų numatytos laisvės atėmimo baudmės: už pirmą – nuo 3 iki 10 metų, už antrą – nuo 3 iki 10 metų ir nuo 5 iki 15 metų, o už trečią – nuo 2 iki 8 metų.

4. Baudžiamoji byla nuo pat pradžių nagrinėjama nedalyvaujant VB. Iki šiol jis oficialiai neinformuotas apie jam pareikštus kaltinimus. Be to, kaltinamajam nepranešta nei apie tai, kad teisme gautas kaltinamasis aktas, nei apie teismo posėdžio datą ir vietą, nei apie jo neatvykimo į teismą pasekmes.

5. Taip yra dėl to, kad kaltinamojo negalima rasti. Vykdamas ikiteisminį tyrimą jis pasislėpė prieš pat policijai sulaikant įtariamuosius. Nepaisant išduoto Europos arešto orderio, kaltinamojo surasti nepavyko. Dėl šios priežasties jis nebuvo informuotas apie jam pareikštus kaltinimus. Vykstant teismo procesui dar kartą paskelbta kaltinamojo paieška, tačiau jis nebuvo surastas.

6. Išteisminio tyrimo ir teismo nagrinėjimo metu kaltinamajam atstovavo trys paskirti gynėjai. Nė vienas iš šių gynėjų nėra kaltinamojo matęs ar bendravęs su juo ar jo giminaičiais.

7. Bylos nagrinėjimas dar nebaigtas. Ji nagrinėjama jau antrus metus. Dauguma įrodymų jau surinkti. Egzistuoja tam tikra tikimybė, kad VB bus nuteistas, visų pirma – kad jam bus paskirta laisvės atėmimo bausmė, kurią jis turėtų realiai atlikti.

SAJUNGOS TEISĖS NUOSTATOS

8. 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL L 65, 2016 3 11), toliau – Direktyva 2016/343 arba direktyva

EUROPOS SAJUNGOS TEISINGUMO TEISMO JURISPRUDENCIJA

9. 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimas [IR] <...> byloje C-569/20, EU:C:2022:401, toliau – Sprendimas IR, C-569/20

NACIONALINĖS TEISĖS NUOSTATOS

10. Įstatymai

Nakazatelen kodeks (Baudžiamasis kodeksas, Bulgarija), paskelbtas 1968 m. balandžio 2 d. DV Nr. 26, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2021 m. spalio 8 d., DV Nr. 84, toliau – NK

Nakazatelno-protsesualen kodeks (Baudžiamojo proceso kodeksas, Bulgarija), paskelbtas 2005 m. spalio 28 d. DV Nr. 86, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. balandžio 26 d., DV Nr. 32, toliau – NPK

Zakon za izpalnenie na nakazaniata (i zadarzhaneto pod strazha) (Bausmių vykdymo ir suėmimo įstatymas, Bulgarija), paskelbtas 2009 m. balandžio 3 d. DV Nr. 25, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2022 m. kovo 25 d., DV Nr. 24, toliau – ZINZS

Pravilnik za prilagane na zakona za izpalnenie na nakazaniata (ZINZS įgyvendinimo taisyklės), patvirtintos 2010 m. vasario 2 d. DV Nr. 9, su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2021 m. balandžio 27 d., DV Nr. 35, toliau – PPZINZS

Zakon za ekstraditsiata i evropeyskata zapoved za arest (Ekstradicijos ir Europos arešto orderio įstatymas, Bulgarija), paskelbtas 2005 m. birželio 3 d. DV Nr. 46,

su paskutiniaisiais, nuo 2020 m. sausio 1 d. galiojančiais pakeitimais, padarytais 2019 m. birželio 7 d., DV Nr. 45, toliau – ZEEZA

11. Dėl kaltinamojo informavimo apie galimybę apskūsti teismo nuosprendį prieš jam įsiteisėjant

Nacionalinėje teisėje reikalaujama, kad apkaltinamajame nuosprendyje (priėmus sprendimą dėl esmės) būtų nurodoma galimybė apskūsti nuosprendį ir jo apskundimo sąlygos (NPK 305 straipsnio 4 dalies antras sakinys). Tai reiškia, kad galimybės apskūsti nuosprendį nurodomos pačiame nuosprendžio tekste.

Taip apie teismo nuosprendį (paprastai jį paskelbiant) informuojamam asmeniui kartu pranešama ir apie galimybę apskūsti šį nuosprendį.

12. Dėl asmens, nuteisto jam nedalyvaujant, informavimo apie teismo nuosprendį, kuris buvo paskelbtas jam nedalyvaujant, nuosprendžiui įsiteisėjus

Nacionalinėje teisėje nenumatytas asmens, nuteisto jam nedalyvaujant, informavimas apie apkaltinamąjį nuosprendį, jei šis jau įsiteisėjęs. 11 punkte nurodytas informavimas susijęs su informavimu apie galimybę apskūsti nuosprendį apeliacinės instancijos teismui, t. y. iki nuosprendžio įsiteisėjimo.

Įsiteisėjusio nuosprendžio kopija pagal NPK 416 straipsnio 2 dalį išsiunčiama prokuratūrai vykdyti. Vykdomo tikslais asmuo, nuteistas jam nedalyvaujant, ieškomas ir suimamas. Paskui jis uždaromas į kalėjimą atlikti bausmės.

Pagal ZINZS 54 straipsnio 1 dalį ir PPZINZS 31 straipsnį kiekvienam kalnčiam asmeniui pradama pildyti asmens byla, į ją įtraukiamas ir teismo nuosprendžio išrašas.

Pagal ZINZS 76 straipsnio 1 dalį nuteistasis turi teisę gauti informaciją apie savo bausmės vykdymą.

Iš šių nuostatų neaišku, ar kalėjimo byloje saugoma viso nuosprendžio kopija, ar tik šio nuosprendžio išrašas; taip pat neaišku, ar asmuo, kuris pagal nuosprendį turi atlikti laisvės atėmimo bausmę, turi teisę susipažinti su šiuo nuosprendžiu. Pagal ZINZS 76 straipsnio 1 dalį [asmuo] turi teisę gauti informaciją apie savo bausmės vykdymą; ši teisė negali būti prilyginta teisei į informaciją tam, kad būtų išnagrinėtas prašymas atnaujinti procesą remiantis asmeniui nedalyvaujant priimtu apkaltinamuoju nuosprendžiu.

13. Dėl asmens, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant, informavimo apie teisę prašyti atnaujinti procesą

Pagal nacionalinę teisę kaltinamajam, nuteistam galutiniu apkaltinamuoju nuosprendžiu jam nedalyvaujant, suteikiama teisė prašyti atnaujinti baudžiamąjį procesą. Vis dėlto joje nenumatytas išankstinis informavimas apie šią teisę.

Visų pirma nėra teisinio reikalavimo nuosprendyje, kuris buvo priimtas kaltinamajam nedalyvaujant, nurodyti galimybę prašyti atnaujinti procesą. Tokio reikalavimo nėra ir dėl kitų teismo sprendimų, kuriais nedalyvaujant nuteistam asmeniui būtų pranešama apie jo teisę prašyti atnaujinti procesą.

Už nuteistųjų suėmimą ir jų įkalinimą tam, kad būtų atlikta bausmė, atsakingų institucijų jurisprudencijoje ir praktikoje nenustatyta jokių taisyklių, kaip informuoti asmenį, nuteistą jam nedalyvaujant, apie jo teisę prašyti atnaujinti procesą.

Dėl šių priežasčių toks informavimas nevyksta.

14. Baudžiamosios bylos, išnagrinėtos kaltinamajam nedalyvaujant, proceso atnaujinimo procedūra – NPK 423 straipsnis

14.1. Priėmus apkaltinamąjį nuosprendį asmeniui nedalyvaujant bylos nagrinėjimas teisme atnaujinamas pateikus nuteistam nedalyvaujant asmeniui pateikus prašymą [pagal] NPK 423 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį. Jame nustatyta. Jame nustatyta:

„Teisiamajame posėdyje nedalyvavęs nuteistasis gali prašyti atnaujinti baudžiamąjį procesą, remdamasis tuo, kad jis jame nedalyvavo, per šešis mėnesius nuo tada, kai nuteistasis sužinojo apie galutinį apkaltinamąjį nuosprendį <...>.“

Remiantis jurisprudencija, sužinojimas apie įsiteisėjusį apkaltinamąjį nuosprendį yra neatsiejamas nuo suėmimo siekiant įvykdyti šį nuosprendį.

14.2. Šis prašymas pagal NPK 424 straipsnio 2 dalį, siejamą su 1 dalimi, priklauso *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) jurisdikcijai. Ši [dalis] suformuluota taip:

„<...> prašymą atnaujinti baudžiamąjį procesą nagrinėja *Varhoven kasatsionen sad*.“

14.3. Šis teismas viešai nagrinėja bylą, susipažįsta su visais asmeniui nedalyvaujant išnagrinėtos baudžiamosios bylos, baigtos pareiškėjui nedalyvaujant priimtu apkaltinamuoju nuosprendžiu, dokumentais ir sprendžia, ar įvykdytos proceso atnaujinimo sąlygos. Jei taip, teismas panaikina asmeniui nedalyvaujant priimtą apkaltinamąjį nuosprendį ir nurodo atnaujinti bylos nagrinėjimą.

Nustatęs, kad sąlygos įvykdytos, teismas patenkina prašymą atnaujinti procesą pagal NPK 425 straipsnio 1 dalies 1 punktą ir 2 dalį. Šios nuostatos suformuluotos taip:

„1. Manydamas, kad prašymas atnaujinti žodinę proceso dalį yra pagrįstas, teismas gali:

1) panaikinti apkaltinamąjį nuosprendį, sprendimą, nutartį ar potvarkį ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo, nurodydamas, kada turi būti pradėtas naujas bylos nagrinėjimas; <...>

2. 423 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais procesas atnaujinamas ir byla grąžinama į tą proceso stadiją, kurioje asmuo nedalyvavo.“

15. Išvados dėl proceso atnaujinimo dėl kaltinamajam nedalyvaujant priimto apkaltinamojo nuosprendžio reglamentuojančios nacionalinės teisės nuostatos

15.1. Pirma, proceso atnaujinimą dėl kaltinamajam nedalyvaujant priimto apkaltinamojo nuosprendžio reglamentuojančioje nacionalinės teisės nuostatoje nenumatyta iš anksto nustatyti teisės į proceso atnaujinimą. Visų pirma bylą nagrinėjantis ir sprendimą dėl bylos esmės kaltinamajam nedalyvaujant priimantis teismas neturi teisinių įgaliojimų nuspręsti, ar nedalyvaujantis kaltinamasis dėl nedalyvavimo turi teisę į proceso atnaujinimą.

Taip yra dėl to, kad teisinis įgaliojimas priimti šį sprendimą pagal įstatymą suteiktas *Varhoven kasatsionen sad*, į kuri gali būti kreipiamasi su prašymu atnaujinti procesą pagal NPK 423 straipsnio 1 dalį.

15.2. Vis dėlto teisiama jame posėdyje nedalyvavęs nuteistasis gali prašyti atnaujinti procesą, remdamasis tuo, kad jame nedalyvavo. Galimybė teisiama jame posėdyje nedalyvavusiam nuteistajam pateikti tokį prašymą įtvirtinta NPK 423 straipsnio 1 dalyje.

Dėl tokio prašymo *Varhoven kasatsionen sad*, kuris sprendžia, ar įvykdytos sąlygos, leidžiančios atnaujinti procesą dėl kaltinamojo nedalyvavimo, vykdoma atskira procedūra.

Šis sprendimas pirmą kartą priimamas pagal NPK 423 straipsnyje nustatytą procedūrą, t. y. kai asmuo, nuteistas jam nedalyvaujant, pateikia prašymą atnaujinti procesą.

15.3. Antra, asmuo, nuteistas jam nedalyvaujant, neturi jokios informacijos apie savo teisę prašyti atnaujinti procesą ir apie jam nedalyvaujant priimtą apkaltinamąjį nuosprendį yra informuotas tik iš dalies.

16. Išvados dėl asmens, nuteisto jam nedalyvaujant, teisių į proceso atnaujinimą

16.1. Toks asmuo apkaltinamojo nuosprendžio priėmimo jam nedalyvaujant momentu neturi pripažintos teisės į proceso atnaujinimą. Iš tikrųjų ši teisė nustatoma arba ją atsisakoma suteikti tik NPK 423 straipsnyje nustatyta tvarka.

16.2. Toks asmuo apskritai, visų pirma ir suėmimo baudmės vykdymo tikslu momentu, nėra oficialiai informuojamas nei apie NPK 423 straipsnio 1 dalyje nustatytą teisę prašyti atnaujinti procesą dėl savo nedalyvavimo teismo posėdyje, nei apie šiam tikslui nustatytą terminą.

16.3. Toks asmuo neturi galimybės susipažinti nei su visu nuosprendžio tekstu, nei su visais bylos, kurioje buvo nuteistas jam nedalyvaujant, dokumentais, kad galėtų įvertinti, ar turėtų pateikti tokį prašymą (jei sužino apie šią teisę nepaisant to, kad oficialiai apie ją nebuvo informuotas).

16.4. Jei toks asmuo nepaisant to, kad nebuvo informuotas, pateikia prašymą atnaujinti procesą, vykdoma atskira procedūra NPK 423 straipsnyje nustatyta tvarka; tik per šią procedūrą nusprendžiama, ar asmuo turi teisę į proceso atnaujinimą.

17. Dėl Europos arešto orderio išdavimo laisvės atėmimo bausmės vykdymo tikslu

Pagal ZEEZA 56 straipsnio 1 dalies 1 punkto antrą alternatyvą Europos arešto orderį išduoda prokuroras. Pirmosios instancijos teismas šiame procese nedalyvauja. Tai reiškia, kad prokuroras sprendžia, kokią d punkto 3.1–3.4 papunkčiuose nurodytą informaciją apie bylos nagrinėjimo asmeniui nedalyvaujant pobūdį ir esamą ar nesamą galimybę atnaujinti procesą jis pateiks.

PIRMOJO KLAUSIMO PATEIKIMO MOTYVAI

18. Pagal Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 4 dalies antrą sakinį valstybės narės įpareigojamos organizuoti savo procedūrinius procesus taip, kad būtų užtikrintas konkretus rezultatas, t. y. informavimas. Konkrečiai tai reiškia, kad tuo atveju, jei kaltinamasis nuteisiamas jam nedalyvaujant ir nėra įvykdomos direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos, jis turi būti informuojamas apie tokį teismo sprendimą ir apie galimybę atnaujinti procesą. Ši informacija turi būti suteikta visų pirma tuo momentu, kai asmuo, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant, suimamas bausmės vykdymo tikslu.

19. Tai reiškia, kad asmuo, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant, vėliausiai suėmimo momentu turi turėti direktyvos 8 straipsnio 4 dalies antrame sakinyje nustatytą informaciją apie teisę į proceso atnaujinimą.

20. Nacionalinėje teisėje toks informavimas nenumatytas. Joje numatyta tokia asmeniui nedalyvaujant baigto proceso atnaujinimo tvarka: pirmiausia nuteistasis prašo atnaujinti procesą; tada teismas sprendžia, ar šis prašymas yra pagrįstas, galiausiai teismas informuoja, ar asmuo turi teisę į proceso atnaujinimą – tai nurodoma teismo sprendime, kuriuo prašymas tenkinamas arba atmetamas.

21. Vis dėlto Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 4 dalies 2 punkte nustatyta, kad tokia informacija suteikiama anksčiau, t. y. tuo momentu, kai asmeniui, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant, pranešama apie apkaltinamąjį nuosprendį arba suimant bausmės vykdymo tikslu. Tai patvirtinama Sprendimo *IR, C-569/20*, 27 punkto antrame sakinyje.

22. Atsižvelgiant į tai, kyla klausimas: ar bylą tokiomis aplinkybėmis, iš kurių akivaizdu, kad nėra įvykdomos direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos, kaltinamajam nedalyvaujant nagrinėjantis teismas privalo imtis priemonių, kad asmuo būtų informuotas, kaip reikalaujama pagal direktyvą, remiantis 8 straipsnio 4 dalies antru sakiniu?

23. Šis klausimas grindžiamas Teisingumo Teismo argumentais, išdėstytais Sprendimo [IR], C-569/20, 41 ir 43 punktuose, pagal kuriuos nacionalinis teismas turi patikrinti, ar įvykdomos Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos. Tai patikrinęs teismas gali padaryti išvadą, kad sąlygos, kaip pagrindinėje byloje, nėra įvykdytos. Visa tai lemia kitus logiškus teismo žingsnius, t. y. jis turi užtikrinti informavimą pagal direktyvos 8 straipsnio 4 dalies antrą sakinį.

24. Tai reiškia, jog teismas, priimdamas apkaltinamąjį nuosprendį asmeniui nedalyvaujant, oficialiai konstatuoja, kad direktyvos 8 straipsnio 2 dalies sąlygos nėra įvykdytos, todėl nuteistasis turi teisę į proceso atnaujinimą. Taip užtikrinama, kad asmuo, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant, suėmimo momentu būtų oficialiai informuotas apie teismo išvadą, jog buvo nuteistas nepaisant to, kad nėra įvykdytos Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalyje numatytos sąlygos, todėl jis turi teisę į proceso atnaujinimą pagal šios direktyvos 9 straipsnį, siejamą su 8 straipsnio 4 dalies antru sakiniu.

25. Toks informavimas, t. y. informavimas teismo sprendimo tekste, atitinka nacionalinėje teisėje numatytą kaltinamojo informavimą apie teisę apskusti apkaltinamąjį nuosprendį (žr. 11 punktą).

26. Pakaktų Teisingumo Teismo atsakymo į šį klausimą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui nekyla abejonių, kad sprendimas, pagal kurį teismas turi konstatuoti nedalyvavimo teisiame posėdyje pobūdį ir atitinkamai tuo atveju, jei nėra įvykdytos Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalyje nustatytos sąlygos, pripažinti teisę į proceso atnaujinimą dar nuosprendyje, priimtame nedalyvaujant kaltinamajam, logiškai ir automatiškai reiškia kitas teismo pareigas:

- apibrėžti sąlygas, kuriomis prašoma atnaujinti procesą, visų pirma terminą ir formą;
- pripažinti asmens, nuteisto jam nedalyvaujant, teisę (galėti) visapusiškai susipažinti su visa byla ir gauti nuosprendžio, kuriuo asmuo nuteistas jam nedalyvaujant, kopiją;
- išaiškinti asmenims, nuteistiems jiems nedalyvaujant, teisę konsultuotis su advokatu, kad įvertintų, ar [norės] prašyti atnaujinti procesą, įskaitant informavimą apie teisę konsultuotis su paskirtuoju gynėju, jei įvykdomos tam būtinos sąlygos;

– įpareigoti valdžios institucijas, suimančias asmenį, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant, informuoti jį apie šias teises ir sudaryti sąlygas šiomis teisėmis naudotis.

Taigi šios papildomos pareigos nėra prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas.

--

27. Sprendimo [IR], C-569/20, 21–23 punktuose Teisingumo Teismas darė prielaidą, kad galimybė suimti asmenį, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant, pagal Europos arešto orderį yra hipotetinė ir nevertintina.

Vis dėlto ši galimybė iš tikrųjų yra alternatyva, lygiavertė suėmimui nacionalinėje teritorijoje.

Be to, suėmimas pagal Europos arešto orderį gali lemti išvadą, kad prejudicinis klausimas yra nesvarbus tiek, kiek šis klausimas tokio suėmimo būdo atveju taptų nereikalingas.

Dėl šios priežasties klausime būtina paminėti Europos arešto orderį ir toliau pagrįsti šią nuorodą.

28. Išduodant Europos arešto orderį nuteistajam nedalyvaujant, dėl baudmės vykdymo pildoma forma, įskaitant d punkto 2 ir 3 papunkčius, o atsižvelgiant į skirtingas faktines aplinkybes – 3.1–3.4 papunkčiai. Paskutinytis, t. y. 3.4 papunktis, apima informavimą apie teisę į proceso atnaujinimą.

Taigi būtų galima teigti, kad tuo atveju, jei asmuo, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant, būtų sulaikytas remiantis Europos arešto orderiu, šis asmuo – užpildant Europos arešto orderį – būtų tinkamai informuojamas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 4 dalies antrą sakinį, nes pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 11 straipsnio 1 dalį tuomet, kai prašomas perduoti asmuo areštuojamam, jis informuojamas apie Europos arešto orderio turinį. Tokiu atveju taip pat būtų galima manyti, kad pateiktas klausimas nėra būtinas, nes asmuo būtų informuotas.

29. Vis dėlto reikia atkreipti dėmesį į tai, kad pagal nacionalinę teisę Europos arešto orderį išduoda tik prokuroras (žr. 17 punktą). Teismas šiame procese nedalyvauja. Taigi tik prokuroras, kuris susipažįsta su užbaigtos bylos dokumentais, sprendžia, kokio pobūdžio buvo nedalyvavimas ir atitinkamai ar buvo įvykdytos Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 2 dalies sąlygos. Baigtos bylos medžiagoje nėra jokių teismo išvadų šiuo klausimu.

30. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Europos arešto orderio išdavimas yra tokia priemonė, dėl kurios teismas turi bendradarbiauti bent viename etape – arba išduodant nacionalinį arešto orderį, arba išduodant Europos arešto orderį (2019 m. gegužės 27 d. Sprendimo [OG ir

PI], C-508/18 ir C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 75 punktas). Šis sprendimas susijęs su Europos arešto orderio išdavimu baudžiamojo persekiojimo tikslais.

31. Dėl arešto orderio, išduoto laisvės atėmimo bausmės vykdymo tikslu, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad dėl baudžiamojo proceso pobūdžio savaime suprantama, kad jame dalyvauja teismas, vykdamas būtina teisminę kontrolę (2019 m. gruodžio 12 d. Sprendimo [ZB], C-627/19 (PPU), EU:C:2019:1079, 35 punktas). Vis dėlto Teisingumo Teismas teigia, kad: „sprendimas išduoti Europos arešto orderį bausmės vykdymo tikslu priimtas po nacionalinio proceso, per kurį asmuo, dėl kurio priimtas vykdytinas teismo sprendimas, pasinaudojo visomis garantijomis, suteikiamomis priimant tokio pobūdžio sprendimą“ (36 punktas).

32. Šioje byloje ta sąlyga neįvykdyta. Nekyla abejonių, kad teismas dalyvauja, nes būtent teismas priima nuosprendį nedalyvaujant teisiamajam; vis dėlto šio nedalyvavimo pobūdis ir teisė į bylos nagrinėjimą iš naujo nenagrinėjami. Tokį sprendimą pirmą kartą priima prokuroras, išduodamas Europos arešto orderį; jo vertinimas atliekamas nepriklausomai, nedalyvaujant teismui (žr. 17 punktą).

33. Atsižvelgiant į tai, nurodytas klausimas dėl galimybės suimti pagal Europos arešto orderį netampa nesvarbus. Teismas turėtų nustatyti, ar asmuo, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant, turi teisę į proceso atnaujinimą, o arešto orderį išduodantis prokuroras, remdamasis šiuo sprendimu, turėtų užpildyti atitinkamus punktus pagal šį sprendimą.

34. Šiomis aplinkybėmis kyla pirmasis klausimas: ar informuoti, kaip reikalaujama pagal Direktyvos (ES) 2016/343 8 straipsnio 4 dalies 2 punktą, privalo prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas sprendime dėl bylos esmės? Tai būtų veiksmingiausias būdas užtikrinti, kad informacija pasiektų teisiamaajame posėdyje nedalyvavusį nuteistąjį, visų pirma jo suėmimo momentu.

35. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas, kaip teismas, nagrinėjantis kaltinimą byloje iš esmės ir tiesiogiai žinantis VB nedalyvavimo aplinkybes, gali įvertinti, ar įvykdytos direktyvos 8 straipsnio 2 dalies sąlygos. Šis vertinimas gali būti atliekamas išklausius bylos šalis. Toks vertinimas vėliau galėtų būti patikrintas ir apeliaciniėje bei kasacinėje instancijose, taip pat gavus apeliacinius bylos šalių skundus. Taip būtų užtikrinama, kad VB apkaltinamojo nuosprendžio, kuris buvo priimtas jam nedalyvaujant, įsiteisėjimo momentu jau būtų priimtas sprendimas pirmiau nurodytu klausimu ir VB turėtų visas garantijas, susijusias su nuosprendžio byloje priėmimu.

ANTROJO KLAUSIMO PATEIKIMO MOTYVAI

36. Jei Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nuspręstų, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas turi pateikti šią informaciją, kyla klausimas dėl šios informacijos turinio.

Konkrečiai: apie ką turi būti informuojamas asmuo, kuris buvo nuteistas jam nedalyvaujant ir kurio atžvilgiu nėra įvykdytos direktyvos 8 straipsnio 2 dalies sąlygos? Ar jis turi būti informuojamas apie tai, kad:

– turi teisę į proceso atnaujinimą, kuris vykdomas tik jam pateikus prašymą, o teismas, nagrinėdamas šį prašymą, priima sprendimą tik dėl tokio nagrinėjimo pobūdžio, [t. y.] ar sprendimas gali būti skundžiamas, ar byla turi būti nagrinėjama iš naujo, ar gali būti pasinaudota kita teisių gynimo priemonė,

ar apie tai, kad

– jis turi teisę prašyti atnaujinti procesą, o teismas pirmiausia priima sprendimą dėl prašymo pagrįstumo ir gali jį tenkinti arba atmesti?

37. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo nuomone, iš direktyvos 8 straipsnio 4 dalies antro sakinio ir 9 straipsnio formuluotės akivaizdu, kad asmuo, nuteistas jam nedalyvaujant, turi teisę į proceso atnaujinimą, jei neįvykdytos 8 straipsnio 2 dalies sąlygos. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, sprendimą dėl šios teisės buvimo jau būtų priėmę bylą nagrinėję teismai ir šis sprendimas taip pat taptų galutinis, kai įsiteisėtų teisiamajam nedalyvaujant priimtas apkaltinamasis nuosprendis. Taigi informavimas pagal direktyvos 8 straipsnio 4 dalies antrą sakinį susijęs su oficialiai jau pripažinta teise į proceso atnaujinimą.

37[a]. Vis dėlto nacionalinėje teisėje numatyta atskira procedūra pagal NPK 423 straipsnį, kurią vykdant pirmą kartą nusprendžiama, ar įvykdomos proceso atnaujinimo sąlygos, ir kuri gali būti baigta atsisakant atnaujinti procesą (žr. 14 punktą). Tai taikytina net ir tais atvejais, jei asmuo, nuteistas jam nedalyvaujant, buvo oficialiai informuotas apie teisę į proceso atnaujinimą būtent pagal Europos arešto orderį, kuriame buvo užpildytas d punkto 3.4 papunktis, o vykdančioji valstybė narė, vykdančiajai teisminei institucijai žinant apie asmens teisę į proceso atnaujinimą, perdavė prašomą perduoti asmenį.

38. Atitinkamai yra ir pagal suformuotą *Varhoven kasatsionen sad* (Aukščiausiasis kasacinis teismas) jurisprudenciją, pagal atnaujinti procesą leidžiama tik tuo atveju, jei tenkinami NPK 423 straipsnio 1 dalyje nustatyti nacionaliniai kriterijai, o aplinkybė, ar Europos arešto orderio d punkto 3.4 papunktis yra pažymėtas, neturi reikšmės.

Egzistuoja tikimybė, kad bus neatsižvelgta ir į oficialų prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančio teismo informavimą nuosprendyje apie Direktyvos 2016/343 9 straipsnyje nustatytą teisę į proceso atnaujinimą.

39. Dėl šių priežasčių prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiančiam teismui reikia Europos Sąjungos Teisingumo Teismo išaiškinimo dėl tikrojo Direktyvos 2016/343 8 straipsnio 4 dalies antro sakinio nuostatos turinio, kad teismas, informuodamas, kaip reikalaujama, apie teisę į proceso atnaujinimą, pakankamai tinkamai praneštų apie realias teises nedalyvaujančiojo nuteistojo galimybes.

40. Atsižvelgus į šiuos motyvus,

NUTARIAMA:

pateikti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus, kurių turinys nurodytas 2 punkte.

Ši nutartis neskundžiama.

<...>